

SAVIENĪBAS AUGSTĀ
PĀRSTĀVE ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 9.9.2015.
JOIN(2015) 40 final

KOPĪGS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Bēgļu krīzes risināšana Eiropā: ES ārējās darbības nozīme

Bēgļu krīzes risināšana Eiropā: ES ārējās darbības nozīme

I. Pašreizējā bēgļu krīze un tās starptautiskais konteksts

Eiropas Savienība (ES) saskaras ar vērienīgāko bēgļu krīzi kopš II Pasaules kara beigām. Pašreizējā situācija ir jāskata plašākā kontekstā, ņemot vērā vardarbīgus konfliktus un destabilizāciju citviet pasaulē. Tā ir bezprecedenta apmēra krīze, ko lielā mērā izraisa konflikti un vajāšana plašākā Eiropas kaimiņreģionā. Vardarbīgu konfliktu dēļ Sīrijā un Irākā vai nestabilitātes un nabadzības dēļ Āfrikas reģionos miljoniem sieviešu, vīriešu un bērnu ir spiesti bēgt no savas dzimtenes, meklēt aizsardzību un cilvēka cienīgu dzīvi, tostarp doties uz Eiropas Savienību.

Eiropas Savienība aktīvi reaģē uz šo krīzi, balstoties uz solidaritātes un atbildības principiem un pilnībā ievērojot savas vērtības un starptautiskās saistības. Kopš 2015. gada sākuma ES ir novirzījusi un izmantojusi visus savus ārējās darbības instrumentus, lai reaģētu uz bēgļu krīzi, īstenojot trīs mērķus: glābt dzīvības, nodrošināt aizsardzību tiem, kam tā ir vajadzīga, un pārvaldīt robežas un mobilitāti.

Migrācijas plūsmas 2014. gadā ievērojami pieauga jo īpaši **Vidusjūras centrālajā daļā**. 2015. gadā ir vērojama vēl dramatiskāka situācijas pasliktināšanās. Eiropas Savienībā caur tā saukto **Vidusjūras austrumdaļu** ir iebraukuši 182 740¹ migranti, kas ir milzīgs palielinājums salīdzinājumā ar 2014. gadu. Migranti ierodas bijušajā Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikā un Serbijā un pēc tam dodas uz Ungāriju un citām Eiropas Savienības dalībvalstīm pa tā saukto **Rietumbalkānu ceļu**. Līdz 2015. gada augustam Ungārijā ir reģistrēti 142 649 migranti, kuri nelegāli ieradās pa šo ceļu.

Lai gan migrācijas plūsmu sastāvs ir dažāds, strauji pieaug to personu skaits, kuras meklē starptautisku aizsardzību, **jo īpaši no Sīrijas, Irākas un Afganistānas**. 90 % no tiem, kuri ierodas caur Vidusjūras austrumdaļu, ir šo triju valstu valstspiederīgie. Nelegālie migranti, kuri izmanto Vidusjūras centrālo daļu, ierodas galvenokārt no Subsahāras Āfrikas un bieži vien arī no konfliktu zonām – aptuveni 20 % no Eritrejas, 12 % no Somālijas un 10 % no Sīrijas. Salīdzinājumā ar 2014. gadu, kad šo ceļu izmantoja galvenokārt bēgļi no Sīrijas, patlaban šī proporcija ir mainījusies. Tomēr robežšķērsošanas gadījumu skaits aizvien ir līdzīgs (106 290 gadījumi līdz 2015. gada augustam). Migrācijas plūsmu sastāva un izmantoto maršrutu ātrās izmaiņas liecina par to, ka migrantu kontrabandisti spēj pielāgoties jauniem apstākļiem.

Lai gan Eiropas pilsoņi, iespējams, domā, ka pašreizējais migrācijas spiediens ir dramatisks, Eiropas Savienība nekādā ziņā nav visvairāk skartais reģions pasaulē. Kā norāda Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstais komisārs bēgļu jautājumos (*UNHCR*), 2014. gadā ir sasniegts pasaulē **lielākais bēgļu un pārvietoto personu skaits** kopš Otrā pasaules kara – 59,5 miljoni.

---

¹ *Frontex* iknedēļas atjauninātie statistikas dati: 2015. gada jūnijs – augusts.

Vairāk nekā **85 % no šiem cilvēkiem dzīvo jaunattīstības valstīs**. Ļoti liels skaits cilvēku ir pārvietoti savas valsts teritorijā,² un bēgļi bieži vien meklē pirmo patvērumu kaimiņvalstīs. Piemēram, lielākā daļa Sīrijas bēgļu tiek uzņemti Libānā, Jordānijā un Turcijā. Lielākā daļa āfrikāņu migrē pašā Āfrikas teritorijā – Rietumāfrikā vien ir vairāk nekā 8,4 miljoni iekšējo migrantu. Tas liecina, ka pašreizējā migrācijas un bēgļu krīze nav tikai un galvenokārt Eiropas problēma. Tā ir nozīmīga starptautiska problēma. Eiropas Savienība vada starptautiskos centienus, kuru mērķis ir risināt konfliktus un novērst nestabilitāti, kā arī sniegt atbalstu cietušajiem iedzīvotājiem.

II. Eiropas Savienības politika un risinājumi

Pēdējo mēnešu laikā ES iestādes ir pielikušas visas pūles, lai risinātu šo globālo krīzi. Eiropadome un Komisija, jo īpaši izmantojot **Eiropas politiku migrācijas jomā**³, ir izstrādājušas galvenos elementus Eiropas reakcijai uz migrācijas problēmām gan Savienības iekšienē, gan starptautiskā līmenī.

Pirmā prioritāte ir saglabāt to cilvēku dzīvību, kuri ceļā uz Eiropu mēģina šķērsot Vidusjūru. Taču ir skaidrs, ka ir svarīgi aizsargāt grūtībās nonākušus cilvēkus, izmantot steidzamu humāno palīdzību, nodrošināt patvēruma pieejamību un meklēt risinājumus jo īpaši tādiem pamatcēloņiem kā konflikti, politiska vardarbība, cilvēktiesību pārkāpumi un nabadzība. Šiem jābūt Eiropas Savienības rīcības pamatmērķiem.

Ņemot vērā pašreizējo krīzi, priekšroka tiek dota pasākumiem, kam ir plašāka tūlītēja ietekme uz migrācijas plūsmām. Pamatcēloņu risināšanai vienlaikus ir vajadzīga ilgtermiņa iesaiste šajos jautājumos. Eiropas Savienības mērķis ir stiprināt politisko dialogu, sadarbību, zināšanu un pieredzes apmaiņu ar partnervalstīm, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un vietējām iestādēm, lai atbalstītu cilvēku mobilitāti kā tautas attīstības pozitīvu elementu. Sadarbība ar tiesībās balstītu pieeju, kas ietver visas cilvēktiesības, palīdzēs atrisināt problēmas, tostarp dienvienu-dienvienu migrāciju un neaizsargātu migrantu situāciju.

Šajā paziņojumā, kas ir daļa no plašākas priekšlikumu paketes, ko pieņēmusi Eiropas Komisija, ir izklāstīta ārējā darbība, ko Eiropas Savienība veic, lai risināt bēgļu krīzi. Tā pamatā ir starptautiskas iesaistes stabila struktūra divpusējā, reģionālā un daudzpusējā līmenī šajā jomā, pamatojoties galvenokārt uz 2011. gada vispārējo pieeju migrācijai un mobilitātei.⁴

Tiek mobilizēti galvenie finanšu instrumenti. Līdz ar atvēlēto budžetu – EUR 96,8 miljardiem 2014.–2020. gadam – Eiropas Savienības ārējai sadarbībai, tostarp pasaules mēroga sadarbībai attīstības jomā, ir svarīga nozīme tādu jautājumu risināšanā kā nabadzība, nedrošība, nevienlīdzība vai bezdarbs. Tas ietver Eiropas Savienības atbalstu tādās

² Pamatojoties uz ANO Iekšējās pārvietošanas uzraudzības centra datiem, iekšēji pārvietoto personu skaits 2015. gada jūlijā un augustā bija šāds: Sīrija (7 600 300); Irāka (3 171 600); Sudāna (2 192 830); Dienvidsudāna (1 645 392); Pakistāna (1 375 900); Nigērija (1 500 000); Somālija (1 133 000); Afganistāna (805 409); Čada (130 000); Kamerūna (80 000); Nigēra (50 000).

³ COM(2015) 240.

⁴ COM(2011) 743.

jomās kā izaugsme un darbvietu izveide, miers un drošība, cilvēktiesības un labas pārvaldības veicināšana reģionos un valstīs, kurās rodas bēgļu plūsmas.

Saistībā ar pašreizējo krīzi un papildus Sīrijas trasta fondam Eiropas Komisija ierosina ES dalībvalstīm arī jaunu Eiropas **Ārkārtas ieguldījumu fondu stabilitātes nodrošināšanai un nelikumīgas migrācijas un personu pārvietošanas iemeslu novēršanai Āfrikā**. Ieguldījumu fondi dod iespēju ES, tās dalībvalstīm un līdzekļu devējiem atbilstīgi rīkoties dažādās ārkārtas situācijās, kopīgi, elastīgi un ātri iesaistoties un reaģējot uz mainīgajām vajadzībām. Ierosinātais ieguldījumu fonds atbalstīs stabilitāti, veicinās elastīgumu, ekonomikas attīstību, drošību un migrācijas pārvaldību. Tas nodrošinās ES un tās dalībvalstis ar ātru un elastīgu instrumentu, kas spēj dot ātrākus rezultātus. Fonds palīdzēs palielināt ES atbalstu. Vienlaikus tas nodrošina pamatu spēcīgākam politiskajam nozīmīgumam un veicina integrētāku un saskaņotāku pieeju. Paredzams, ka ieguldījumu fonds būs konkrēts rezultāts, ko panākt Valetas samitā 2015. gada novembrī. Eiropas Komisija un Savienības Augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos sagaida, ka dalībvalstis sniegs fondā pastāvīgu un dāsnu ieguldījumu.

III. Galvenie jautājumi un Eiropas Savienības atbildes

Eiropas Savienība aktīvi darbojas visā pasaulē. Turpmāk minētās valstis un reģioni ir visciešāk saistīti ar pašreizējo krīzi.

- **Sīrija un Irāka**

ES ir atbalstījusi diplomātiskās iniciatīvas, lai rastu politiskus risinājumus, sākoties konfliktiem Sīrijā un Irākā. Šajā sakarā Komisija un Augstā pārstāve šogad pieņemtajā paziņojumā⁵ ir noteikusi reģionālās stratēģijas politisko satvaru, tostarp cīņai pret *Da'esh*, paredzot arī finanšu ieguldījumu EUR 1 miljarda apmērā. **Vairāk nekā 4 miljoni sīriešu ir pametuši savu valsti**, turklāt vēl 7,6 miljoni ir pārvietoti valsts iekšienē un vairāk nekā 230 000 cilvēku gājuši bojā. **Lielākā daļa Sīrijas bēgļu atrodas Libānā, Jordānijā un Turcijā**, un to skaits turpina pieaugt, radot milzīgu politisko, ekonomisko un sociālo spiedienu uz šīm valstīm. Tā kā kaimiņu spēja uzņemt jaunus bēgļus ir izsmēlusi savas iespējas un robežu politika ir kļuvusi stingrāka, kopš 2015. gada sākuma ir strauji pieaugusi gan iekšēja pārvietošana, gan tiešas bēgļu plūsmas uz ES, jo īpaši uz Grieķiju.

Kopš 2011. gada Eiropas Savienība un tās dalībvalstis ir piešķirušas vairāk nekā **EUR 3,9 miljardus** humānās palīdzības, attīstības, ekonomikas un stabilizācijas finansēšanai, lai risinātu iekšzemē pārvietotu personu, bēgļu un uzņēmējkopienų vajadzības Sīrijā, Irākā, Jordānijā, Libānā un Turcijā. Kopējais ieguldījums no ES budžeta ir gandrīz EUR 1,8 miljardi.

---

⁵ JOIN(2015) 2 final.

Eiropas Savienības Reģionālais ieguldījumu fonds reagēšanai uz krīzi Sīrijā⁶ tika izveidots, lai nodrošinātu saskaņotu un spēcīgāku risinājumu reģionālā mērogā. Papildus atbalstam kaimiņvalstīm, kas uzņem bēgļus, palīdzība ir vērsta arī uz humānās palīdzības pasākumiem un stabilizācijas un attīstības centieniem Sīrijā, tostarp vietējās pārvaldes atjaunošanu un pamatpakalpojumu nodrošināšanu. Komisija aicina dalībvalstis sniegt vēl lielāku ieguldījumu fondā.

ES birojs Gaziantepā (Dienvidturcijā) palīdz koordinēt darbības. Šim nolūkam ir izveidots **ātrās reagēšanas mehānisms pārrobežu operācijām** Sīrijā. Turklāt ES veicina reģionālo attīstības un aizsardzības programmu izmantošanu, lai atbalstītu galvenās patvēruma un/vai tranzīta valstis Tuvajos Austrumos⁷. Pievienojot “attīstības” elementu iepriekšējām reģionālās aizsardzības programmām, **reģionālās attīstības un aizsardzības programmu mērķis ir nodrošināt aizsardzību** tiem, kam tā ir vajadzīga, kā arī **palielināt bēgļu, iekšzemē pārvietotu personu un uzņēmējkopienu izturību** un risināt ieilgušas bēgļu krīzes, kurās humānā palīdzība nevar būt ilgtermiņa risinājums.

ES ir paudusi atzinību par vērienīgajiem centieniem, ko īstenojusi **Libāna, Jordānija un Turcija**, uzņemot bēgļu, kas bēg no vardarbības Sīrijā un Irākā, un tā turpina sniegt palīdzību. Patlaban Eiropas Savienība finansē būtiskus projektus, ar kuriem atbalsta kopienu centrus, nodrošinātību ar pārtiku un iztikas līdzekļiem, izglītības un arod mācību pieejamību bēgļiem attiecīgajā reģionā, tostarp paredz EUR 855 miljonus humānajai palīdzībai Sīrijā, kā arī Libānā, Jordānijā un Turcijā.

Irākā pēc trīs gadus ilgušā konflikta iekšēji ir pārvietoti vairāk nekā 3,1 miljons cilvēku. Lai gan to Irākas iedzīvotāju skaits, kuri meklē starptautisku aizsardzību Eiropas Savienībā, joprojām ir neliels salīdzinājumā ar sīriešiem, tuvākajā nākotnē to skaits varētu ievērojami palielināties. Eiropas Komisija, reaģējot uz Irākas krīzi, 2015. gadā ir piešķirusi EUR 65,55 miljonus humānajai palīdzībai. ES humāna palīdzība šai valstij, tostarp Irākas Kurdistānas reģionam, ietver ārkārtas rīcību, ar kuru tiek glābtas visneaizsargātāko dzīvības, un medicīnisko palīdzību. ES pastiprina politisko un diplomātisko darbību, lai atbalstītu visus centienus panākt lielāku vienotību un integrāciju valstī.

- **Turcija**

Turcijā patlaban ir izmitināts kopumā vislielākais skaits bēgļu visā pasaulē.

Ar **Turciju** ir sākts īpašs dialogs, lai apzinātu veidus, kā atbalstīt Sīrijas bēgļus, kā arī lai uzlabotu robežkontroli un apkarotu organizēto noziedzību, kas ir atbildīga par nelikumīgu migrantu kontrabandu. Dialogā ar Turciju tiek izskatītas turpmākās sadarbības iespējas nolūkā rast Sīrijas krīzes risinājumu.

---

⁶ http://ec.europa.eu/enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad/index_en.htm.

⁷ EUR 12 miljoni atbalstam.

Saistībā ar krīzi Sīrijā Turcijai 2015. gadā tika sniegts finansējums EUR 175 miljonu apmērā. Finansējums no pirmspievienšanās palīdzības instrumenta⁸ iekšlietu jomā 2007. – 2013. gadam bija **EUR 130 miljoni**, savukārt laikposmam no 2014. līdz 2016. gadam paredzamais finansējums palielināsies līdz **EUR 245 miljoniem**. Turklāt Turcijai un arī Rietumbalkānu valstīm sniegs atbalstu, izmantojot jaunu reģionālās migrācijas pārvaldības programmu. ES finansiālā palīdzība arī atbalsta Turcijas centienus izpildīt ES un Turcijas atpakaļuzņemšanas nolīguma prasības.

Lai uzlabotu operatīvo sadarbību, līdz gada beigām *Frontex* koordinators migrācijas jomā tiks nosūtīts darbā uz Ankaru. Gan Turcijā, gan citās tranzīvalstīs tiks atbalstīti centieni ātri identificēt un atpakaļnosūtīt tos, kuriem nav vajadzīga starptautiska aizsardzība.

Kopš 2014. gada sākuma Eiropas Komisija ved sarunas ar Turciju arī par vīzu režīma liberalizāciju. Tas nozīmē izstrādāt integrētu robežu pārvaldību saskaņā ar ES politiku attiecībā uz sauszemes un jūras robežu drošību un uzraudzību, un muitas kontroles piemērošanu. Turklāt dialogs sniedz politikas vadlīnijas ar mērķi novērst un apkarot organizēto noziedzību, terorismu un korupciju, veicināt tiesu iestāžu sadarbību, sadarbību tiesībaizsardzības jomā un personas datu aizsardzību.

- **Rietumbalkāni**

Eiropas Savienība ir pastiprinājusi atbalstu arī ārpus ES esošajām **Rietumbalkānu valstīm**, kas pašlaik saskaras ar iepriekš nepieredzētu bēgļu plūsmu, galvenokārt no Sīrijas. Atbalsts ietver pasākumus uzņemšanas un patvēruma pieprasījumu izskatīšanas spēju uzlabošanai un sadarbības pastiprināšanai cīņā pret organizēto noziedzību, kas ir atbildīga par migrantu kontrabandu. Tādēļ Eiropas Komisija patlaban pabeidz reģionālo atbalsta programmu aizsardzībai un sensitīvo migrācijas jautājumu pārvaldībai Rietumbalkānos, kurā galvenais uzsvars būs likts uz trim jomām: migrantu identificēšana, informācijas apmaiņa reģiona iekšienē un starp reģioniem un mehānismi, kas piedāvā risinājumus atpakaļnosūtīšanai, vienlaikus piemērojot praktiskus aizsardzības pasākumus, ņemot vērā migrantu specifiskās vajadzības⁹.

Lai sniegtu ārkārtas palīdzību bēgļiem, kuri šķērso Ungāriju, humānā palīdzība EUR 1,75 miljonu apmērā jau ir apstiprināta Serbijai un bijušajai Dienvidslāvijas Republikai Maķedonijai.

Papildus būtiskajai palīdzībai, kas saskaņā ar pirmspievienšanās instrumentu jau iepriekšējos gados sniegta robežu pārvaldības, migrācijas, patvēruma un politikas jomā, Eiropas Komisija plāno papildu palīdzību konkrētām valstīm, lai stiprinātu kapacitāti patvēruma, migrācijas un vīzu politikas jomās nolūkā pastiprināt neaizsargātāko migrantu kategoriju un cilvēku tirdzniecības upuru aizsardzību. Jo īpaši attiecībā uz bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas

---

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 11. marta Regula (ES) Nr. 231/2014.

⁹ EUR 8 miljoni atbalstam.

Republiku un Serbiju ES atbalsta ilgtermiņa attīstības politiku migrācijas un patvēruma jomā.¹⁰

Jāturpina pilnveidot operatīvo sadarbību starp Rietumbalkānu valstu un ES dalībvalstu robežsardzes iestādēm. Sadarbība varētu ietvert darbības saistībā ar riska analīzi, mācības un labākās prakses apmaiņu. *Frontex* ir parakstījusi darba vienošanos un veidojusi sadarbību ar Serbiju, Melnkalni, Albāniju, Bosniju un Hercegovinu un bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, un ir gatava aktīvi piedalīties šajos centienos.

- **Āfrika**

Āfrikā, un jo īpaši Subsahāras Āfrikā, joprojām ir aktuāls demogrāfiskais spiediens, vides izraisīts stress, galēja nabadzība, iekšēja spriedze un institucionāls vājums, kas dažviet ir pāraudzis atklātā konfliktā, un arvien pieaug nestabilitāte, iedzīvotāju pārvietošanās, noziedzība, terorisms un radikalizācija, kā arī nelikumīgā migrācija un cilvēku tirdzniecība un kontrabanda, kas arvien palielina nepieciešamību pēc humānās palīdzības pasākumiem. Eiropas Savienība risina šīs problēmas kopā ar Āfrikas partneriem, izmantojot reģionālās stratēģijas (Sāhela, Āfrikas rags un Gvinejas līcis), humāno palīdzību, attīstības politiku un palīdzības programmas reģionā, kā arī ar tās stingro apņemšanos īstenot izturētspējas programmu.

Konflikta un valsts struktūru trūkuma dēļ **Lībija** ir kļuvusi par nozīmīgu starpposmu Subsahāras afrikāņu ceļā uz Eiropu, galvenokārt Itāliju. Eiropas Savienība aktīvi **atbalsta ANO vadīto dialogu** starp Lībijas partijām, lai panāktu miermīlīgu risinājumu, un ir gatava atbalstīt jauno nacionālās vienotības valdību. Tikmēr Komisija sniedz humāno un attīstības palīdzību Lībijā nonākušajiem neaizsargātajiem migrantiem.

Nigēra, kas ir viena no nabadzīgākajām valstīm pasaulē, ir svarīgākais tranzīta maršruts ceļā uz Lībiju. Eiropas Savienība atbalsta Nigēras attīstību, kā arī tās drošību.¹¹ **Sāhelas** reģionā Eiropas Savienība arī atbalsta politisko procesu **Mali** un miera nolīgumu ar bruņotajiem grupējumiem ziemeļos. Šī vienošanās, kas paredz Mali bruņoto spēku un drošības spēku apmācību, veicina stabilitāti.¹² Pašlaik tiek apsvērts turpmāks atbalsts robežu pārvaldībai. Eiropas Savienības KDAP misijas Nigērā un Mali palīdz arī atbalstīt centienus, lai novērstu cilvēku tirdzniecību un cilvēku kontrabandu.¹³ ES pašlaik atbalsta "daudzfunkcionāla centra" izveidi Agadesā, kas ir galvenais tranzīta punkts. Centrs sniegs palīdzību un informāciju grūtā stāvoklī nonākušajiem migrantiem un atbalstīs tos, kuri vēlas atgriezties vai integrēties uzņēmējvalstu sabiedrībās.

---

¹⁰ EUR 24 miljoni piešķirti/paredzēti bijušajai Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikai un EUR 44 miljoni piešķirti/paredzēti Serbijai.

¹¹ Eiropas Savienības KDAP misija Nigērā (*EUCAP Sahel Niger*) atbalsta Nigēras iestāžu centienus novērst, kontrolēt un pārvaldīt nelikumīgās migrācijas plūsmas caur Nigēru un jo īpaši Agadesu.

¹² ES civilā KDAP misija Mali (*EUCAP Sahel Mali*) atbalsta Mali iekšējās drošības spēku restrukturāciju (t.i., policija, žandarmērija un nacionālā gvarde). Mērķis ir palīdzēt Mali iestādēm nodrošināt konstitucionālo un demokrātisko iekārtu un apstākļus ilgstošam mieram. Misijās apvienotas mācības un stratēģiski padomi.

¹³ Saistībā ar ES visaptverošu pieeju (JOIN (2013) 30), KDAP misijas būs saistītas ar attīstības programmām, lai palielinātu vispārējo efektivitāti.

Eiropas Savienība arī aktīvi **atbalsta reģionālo pretošanos grupējumam *Boko Haram***, tostarp atbalstot daudznacionālo apvienoto taktisko grupu (*MNJTTF*) Nigērā, Čadā, Kamerūnā un Nigērijā. Tiks turpināts darbs, lai risinātu humanitārās problēmas. **Nigērija** vēl joprojām ir galvenais avots nelikumīgajai migrācijai uz Eiropas Savienību. Migrācijas dialogā ar Nigēriju papildus sadarbībai cīņā pret *Boko Haram* patlaban tiek apspriesta atpakaļuzņemšana un atgriešana.¹⁴

Eiropas Savienība cenšas arī atjaunot pārvaldību un stabilitāti **Centrālāfrikas Republikā**.¹⁵ Tas ietver atbalstu politiskajam procesam, ekonomikas atveseļošanai un stabilizācijai, pateicoties militārai padomdevējai misijai. Situācijas turpmāka pasliktināšanās Centrālāfrikas Republikā varētu ļoti negatīvi ietekmēt reģiona stabilitāti un jau tā kritisko humanitāro situāciju un varētu izraisīt arī iedzīvotāju pārvietošanos.

Somālijā Eiropas Savienība atbalsta dzīvotspējīgas valsts atjaunošanu un drošas vides izveidi, pateicoties Āfrikas Savienības misijai Somālijā¹⁶ un ES Militārās apmācības misijai. ES programma sadarbībai attīstības jomā sniedz ievērojamu atbalstu stabilizācijai, valsts veidošanai un attīstībai Somālijā saskaņā ar "Jauno kursu".

Ekonomiskās perspektīvas trūkums un cilvēktiesību pārkāpumi ir faktori, kas ietekmē iedzīvotāju lēmumu emigrēt no **Eritrejas**. 2014. gadā 36 990 eritrejiešu pieteicās uz starptautisko aizsardzību Eiropas Savienībā. Ceturtdaļmiljons ir patvērušies Etiopijā un Sudānā. ES pašlaik domā, kā vislabāk sadarboties ar Eritreju, lai cīnītos pret nelikumīgo migrāciju. 2014. gada decembrī Eritrejas valdība paziņoja, ka no 2015. gada 1. janvāra jauniesauktajiem valsts dienestā būs jādienē ne vairāk kā astoņpadsmit mēneši līdzšinējā dienesta uz nenoteiktu laiku vietā. Ir būtiski uzraudzīt šā lēmuma īstenošanu, jo valsts dienests uz nenoteiktu laiku ir viens no būtiskākajiem migrāciju veicinošajiem faktoriem. Dialogs ar Eritreju turpinās arī **Hartūmas procesā**, kura ietvaros Eiropas Savienība var sadarboties ar visām **Āfrikas raga** valstīm. Hartūmas procesa mērķis ir uzlabot reģionālo sadarbību migrācijas jautājumos. **Ir panākta vienošanās par jaunu valsts indikatīvo programmu EUR 200 miljonu apmērā Eritrejai, īpašu uzmanību pievēršot ekonomikas attīstībai, nodarbinātībai un pārvaldībai.**

Vairāk nekā 2 miljoni cilvēku ir atstājuši savas mājas **Dienvidsudānā**. Kopš 2014. gada ES un tās dalībvalstis ir sniegušas humāno palīdzību vairāk nekā EUR 377 miljonu apmērā. ES arī finansiāli un politiski atbalsta Starpvaldību attīstības iestādes virzīto procesu un mehānismu, lai uzraudzītu karadarbības pārtraukšanu. ES arī atbalsta Āfrikas Savienības un Apvienoto Nāciju Organizācijas centienus izbeigt konfliktus Sudānā, kas turpina destabilizēt šo valsti.

---

¹⁴ Kopīgā programma migrācijas un mobilitātes jomā starp Nigēriju un ES tika parakstīta 2015. gadā, ietverot sadarbību likumīgas migrācijas, nelikumīgas migrācijas, migrācijas, attīstības un starptautiskās aizsardzības jomā.

¹⁵ Šajā nolūkā Eiropas Savienība kopā ar Franciju, Vāciju un Nīderlandi 2014. gadā izveidoja trasta fondu "Bêkou".

¹⁶ Āfrikas Savienības misijas Somālijā (*AMISOM*): <http://amisom-au.org/>

Arī konflikts **Jemenā** ietekmē Āfrikas ragu, jo Jemenā uzturas vairāk nekā 250 000 reģistrēto bēgļu no reģiona, un 95 % no tiem ir somālieši. ES ir aktīvi atbalstījusi pāreju kopš 2011. gada, un tagad tā pilnībā iesaistās starptautiskajos centienos rast politisku krīzes risinājumu Jemenā.

Daudzas Āfrikas valstis, jo īpaši Āfrikas ragā (piemēram, Etiopija, Sudāna un Kenija) un Čada ezera reģionā dod patvērumu lielām bēgļu kopienām, un šī situācija bieži vien ieilgst. Spēkā esošās attīstības programmas un humānā palīdzība jau sniedz atbalstu, kurā apvienota ārkārtas palīdzības sniegšana, atbalsts atjaunošanai un attīstība. Tāpēc ir būtiski uzlabot izturētspēju.

Eiropas Komisija un Augstā pārstāve turpinās strādāt pie ilgtspējīgiem risinājumiem, lai novērstu un atrisinātu ieilgušo problēmsituāciju pārvietoto personu jautājumā. Ja nav attīstības iespēju, saspīlējums starp iedzīvotājiem var izraisīt destabilizāciju visā reģionā, izraisot apjomīgu tālāku pārvietošanos, tostarp arī uz Eiropu. Turpretim, nodrošinot bēgļiem un iekšzemē pārvietotām personām iespēju kļūt par ekonomikas dalībniekiem, tiek samazināts šo cilvēku radītais ekonomiskais slogs un izmaksas, un tas veicina izaugsmi, kas ir izdevīga gan pārvietotajām personām, gan valstij, kura tās ir uzņēmusi.

Eiropas Komisija nāks klajā ar jaunu, uz attīstību orientētu pieeju attiecībā uz piespiedu pārvietošanu, kas tiks īstenota līdzās humānajai palīdzībai jau krīzes sākumposmā. Šogad ir sākti izmēģinājuma projekti Ziemeļāfrikā un Āfrikas ragā. Ņemot par piemēru Tuvo Austrumu reģionālās attīstības un aizsardzības programmas, šogad sāktas divas citas šādas aizsardzības programmas Ziemeļāfrikā un Āfrikas ragā.

- **Apvienoto Nāciju Organizācija un starptautiskā sabiedrība vārda plašākā nozīmē**

Šī krīze ir ne tikai nozīmīga Eiropas problēma, bet arī starptautiska problēma. Tādēļ ir būtiski sadarboties ar galvenajiem starptautiskajiem partneriem un Apvienoto Nāciju Organizāciju, jo īpaši ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroju (*UNHCR*) un Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmu (*UNDP*), kā arī ar tādām organizācijām kā Starptautiskā Migrācijas organizācija (*IOM*). *UNHCR* ir īpaši pienākumi bēgļu krīzes risināšanā. ES pastiprina sadarbību ar *UNHCR*, lai uzlabotu atbalsta efektivitāti valstīs, kurās uzturas liels skaits bēgļu, un lai uzlabotu migrācijas plūsmu pārvaldību Eiropas Savienībā. ES sadarbojas arī ar citiem starptautiskiem partneriem, kam ir lielas iespējas, tostarp Tuvo Austrumu reģionā, tādējādi cenšoties nodrošināt plašāku palīdzību un pārmitināšanas iespējas personām, kurām nepieciešama starptautiska aizsardzība.

Sadarbība nelikumīgo migrantu atpakaļuzņemšanā un atgriešanās

Lai atturētu cilvēkus no nelikumīgas migrācijas, saskaņotas ES stratēģijas obligāta sastāvdaļa ir efektīva nelikumīgu migrantu atgriešanas politika, kas attiecas uz migrantiem, kuri uzņēmējas valsts teritorijā ieradušies nelikumīgi un kuri nav tiesīgi saņemt starptautisko aizsardzību. Pašlaik ES dalībvalstu procentuālie rādītāji šo migrantu atgriešanas jomā ir salīdzinoši zemi. 2014. gadā Eiropas Savienības teritoriju pameta mazāk nekā 40 % no tiem nelikumīgajiem migrantiem, kuriem bija pavēlēts aizbraukt.

Kotonū Partnerattiecību nolīguma ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīm 13. pantā paredzēts juridiskais pamats kopīgām saistībām ĀKK valstu valstspiederīgo atgriešanā un atpakaļuzņemšanā. ES ir apņēmusies pastiprināt sadarbību ar Āfrikas partneriem, lai varētu efektīvi īstenot atpakaļuzņemšanas shēmas.

Papildus spēkā esošo atpakaļuzņemšanas nolīgumu¹⁷ pilnīgai īstenošanai un pašlaik sarunu procesā esošo nolīgumu¹⁸ paātrinātai noslēgšanai uzmanība tiks pievērsta **praktiskiem sadarbības pasākumiem** atgriešanās jomā, tostarp uzlabojot palīdzības programmu izstrādi brīvprātīgas atgriešanās jomā. Šajā sakarā **nesen pieņemtais pilotprojekts atgriešanai uz Pakistānu un Bangladešu** būs svarīgs praktisks demonstrējums tam, kādi pasākumi veicami turpmāk. Eiropas Savienībai jāpastiprina pasākumi, lai veicinātu nelikumīgo migrantu atgriešanos no visiem maršrutiem. **Šim mērķim kalpo ES atbalsts daudzfunkcionālā centra izveidei Agadesā.**

Šajā politikas jomā vienlaikus ar šo paziņojumu ir pieņemts ES rīcības plāns par atgriešanu¹⁹.

Cīņa pret organizēto noziedzību migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības jomā

Cīņa pret noziedznieku tīkliem ir būtiska daļa no Eiropas Savienības centieniem glābt dzīvības un nepieļaut migrantu ļaunprātīgu izmantošanu. Ir ļoti svarīgi uzlabot starptautisko sadarbību starp policiju un tiesu sistēmām izcelsmes un galamērķa valstī, kā arī ar attiecīgām ES aģentūrām un dalībvalstīm. Daudzās valstīs šajā nolūkā būs jāatbalsta policijas, tiesu sistēmas un robežu pārvaldības spēju uzlabošana.

ES ir svarīga loma, palīdzot uzlabot partnervalstu spējas robežu pārvaldībā, brīvprātīgas atgriešanās īstenošanā un reintegrācijas aspektos, jo ES ievēro integrētu pieeju, kas ne vien garantē robežu drošību, bet arī rada priekšnosacījumus cilvēku un preču likumīgu plūsmu raitai kustībai.

Eiropas programmā migrācijas jomā ir izklāstītas vairākas iniciatīvas, lai stiprinātu ES rīcībā esošos instrumentus kontrabandas tīklu iznīcināšanai, jo īpaši – ES rīcības plāns cīņai pret migrantu kontrabandu.²⁰ Sadarbību šajos jautājumos veicinās migrācijas sadarbības koordinatori un drošības eksperti, kas darbojas svarīgākajās ES delegācijās. Vairākām KDAP operācijām un misijām jau ir nozīmīga loma cīņā pret organizēto noziedzību.

Eiropas Savienības vadītie jūras spēki Vidusjūrā (**EUNAVFOR MED**) ir **krīzes pārvarēšanas operācija**, ar kuru tiek nodrošināta uzraudzība, izlūkinformācijas vākšana un

---

¹⁷ Pašlaik ir spēkā 17 atpakaļuzņemšanas nolīgumi: ar Honkongu, Makao, Šrilanku, Albāniju, Krieviju, Ukrainu, bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku, Bosniju un Hercegovinu, Melnkalni, Serbiju, Moldovu, Pakistānu, Gruziju, Armēniju, Azerbaidžānu, Turciju un Kaboverdi.

¹⁸ Turpinās sarunas ar Maroku un Tunisiju.

¹⁹ COM(2015) 453.

²⁰ COM(2015) 285 *final*.

iespējama operatīva iesaistīšanās, lai novērstu kontrabandas darbības Vidusjūras apgabala centrālās daļas dienvidos, pilnībā ievērojot starptautiskās tiesības.²¹

EUCAP Sahel Niger misija pašlaik tiek pastiprināta, lai tā varētu palīdzēt Nigēras iestādēm kontrolēt nelikumīgās migrācijas plūsmas caur Nigēru un jo īpaši Agadesu.²² Misijas pilnvaru paplašināšanai būs šādi mērķi: i) stiprināt Nigēras tiesisko regulējumu migrācijas jomā, robežkontroles jomā un cīņā pret kriminālām darbībām, kas saistītas ar nelikumīgo migrāciju; ii) uzlabot par robežu pārvaldību, migrācijas kontroli un organizētās noziedzības apkarošanu atbildīgo Nigēras drošības dienestu spējas; un iii) uzlabot tiesu varas efektivitāti. *EUCAP Sahel Mali* misija, apmācot iekšējos drošības spēkus, jau netieši palīdz novērst nelikumīgo migrāciju. 2015. gada augustā tā sāka darboties ar pilnu jaudu. Pašlaik tiek apsvērtas iespēja paplašināt misijas pilnvaras līdzīgi kā tas tika darīts Nigērā. Tiek apsvērtas arī citas iniciatīvas un KDAP misijas citās valstīs Sāhelas reģionā un Āfrikas ragā, saskaņojot tās ar dalībvalstu divpusējām darbībām.

IV. Secinājumi un turpmākā rīcība

Lai rastu risinājumu bēgļu krīzei un kopīgi pārvaldītu problēmas un iespējas, Eiropas Savienības spēja sadarboties ar partneriem trešās valstīs būs galvenais faktors. Šajā sakarā būtiska nozīme ir ES un Āfrikas partnerībai migrācijas, mobilitātes un nodarbinātības jomā, Rabātas un Hartūmas procesiem, Prāgas un Budapeštas procesiem²³, Savienībai Vidusjūrai, Zīda ceļu partnerībai migrācijas jomā, Austrumu partnerībai, kā arī ĀKK un ES dialogam migrācijas jomā.

Vairākas šajā paziņojumā izklāstītās problēmas var risināt un tās tiek risinātas politiskā un diplomātiskā ceļā. Pirmkārt un galvenokārt, tiek ieguldītas jaunas pūles, lai novērstu šīs krīzes cēloņus, proti, karu Sīrijā un Irākā. Pēc Eiropadomes lūguma Augstā pārstāve turpina augsta līmeņa dialogu par šiem jautājumiem, palielinot Eiropas Savienības atbalstu valstīm un reģioniem un izvēršot jau esošās partnerības.

Sadarbība ar izcelsmes un tranzīta valstīm notiek divpusējā līmenī, izmantojot visas esošās sistēmas; jo īpaši izmantojot **mobilitātes partnerības**²⁴, **kopīgo programmu migrācijas un mobilitātes jomā** un **atpakaļuzņemšanas nolīgumus**. Lai apspriestu sadarbību migrācijas jomā, tiks izmantotas arī spēkā esošās vienošanās par citiem jautājumiem, tostarp tirdzniecību un attīstību.

---

²¹ Padomes 2015. gada 18. maija Lēmums (KĀDP) 2015/778 par Eiropas Savienības militāro operāciju Vidusjūras apgabala centrālās daļas dienvidos (EUNAVFOR MED) (OV L 122, 19.5.2015., 31. lpp.).

²² Pārstāvniecības biroja atvēršana Agadesā nodrošinās misijām labāku izpratni par migrācijas plūsmām un ar to saistītiem jautājumiem, kā arī sniegs iespēju ikdienā sadarboties ar iestādēm, kuras ir atbildīgas par migrācijas plūsmu pārvaldību.

²³ Budapeštas process apvieno valstis no Austrumāzijas un Vidusāzijas līdz pat Eiropas Dienvidaustrumiem un Rietumeiropai.

²⁴ Mobilitātes partnerības piedāvā visaptverošu satvaru divpusējai sadarbībai mobilitātes, migrācijas un patvēruma jautājumos. Līdz šim ir parakstīti septiņi partnerības nolīgumi ar šādām valstīm: Kaboverde, Moldovas Republika, Gruzija, Armēnija, Maroka, Azerbaidžāna un Tunisija.

ES delegācijas arī pastiprinās kontaktus ar vietējām iestādēm. Delegācijas galvenajās tranzīta un izcelsmes valstīs ir pastiprinātas, pateicoties **Eiropas migrācijas sadarbības koordinatoriem (EULMO)**, kā paredzēts Eiropas programmā migrācijas jomā.

Turklāt Eiropas Savienība plāno rīkot divas augsta līmeņa konferences, kā to 2015. gada jūnijā noteikusi Eiropadome.

1. **Valetas samitā par migrāciju**, kas plānots 2015. gada 11. un 12. novembrī, pulcēsies valstu un valdību vadītāji no Eiropas un galvenajām Āfrikas valstīm, jo īpaši tām, kuras piedalās Hartūmas un Rabātas procesos, kā arī Āfrikas Savienības komisija un Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas komisija. Samitā cita starpā apspriedīs migrācijas pozitīvo ietekmi uz attīstību, migrācijas cēloņus, likumīgo migrāciju un mobilitāti, starptautiskās aizsardzības un patvēruma jautājumus, iespējas novērst migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību un cīnīties pret šiem fenomeniem un sadarbību saistībā ar atgriešanu un atpakaļuzņemšanu.

2. **Augsta līmeņa konferencē par Vidusjūras reģiona austrumu/Rietumbalkānu migrācijas ceļu** 2015. gada rudenī tiksies ES dalībvalstis, Rietumbalkānu valstis un Turcija, lai apspriestu bēgļu un migrantu plūsmas, kas šķērso Vidusjūras reģiona austrumu daļu/Rietumbalkānu migrācijas ceļu.

Eiropas Savienība ar ārējo darbību jau daudzus gadus risina bēgļu un migrācijas problēmas, kombinējot politikas, attīstības un humānās palīdzības instrumentus. Šodienas bēgļu krīze ir ilgstošu un sarežģītu problēmu akūta izpausme; krīzes cēloņi ir daudzveidīgi un tos nav iespējams atrisināt tūlīt. Lai vispusīgi risinātu šīs problēmas, būs nepieciešama pieeja, kas aptver gan īstermiņa, gan ilgtermiņa centienus. Ļoti svarīga ir arī solidaritāte un atbildība, un būs jāpanāk Eiropas Savienības rīcībā esošo dažādo instrumentu sinerģija, no diplomātijas līdz pat finansiālai palīdzībai.

Eiropas Komisija un Augstā pārstāve aicina dalībvalstis rīkoties izlēmīgi, meklējot risinājumu bēdīgajam bēgļu jautājumam un problēmām, kuras spiež cilvēkus pamest savu valsti. Eiropas Savienībai ir jābūt solidarīgai, atbildīgai un vienotai, lai tā varētu pildīt šābrīža tiesiskās, institucionālās un morālās saistības.